

TM	G. XXXVI	Br. 1	Str. 405-406	Niš	januar - mart	2012.
----	----------	-------	--------------	-----	---------------	-------

Prikaz dela
 Primljeno: 6. 12. 2011.

Milica Božić Marojević

KAKO MI SE DOGODIO TOTALNI MUZEJ*

Posle 35 godina od kako je napisana, knjiga profesora dr Tomislava Šole *Prema totalnom muzeju*, upravo je ugledala svetlo dana, zahvaljujući zajedničkom izdavačkom poduhvatu Centra za muzeologiju i heritologiju (CMiH)¹ i kruševačkog Narodnog muzeja. Reč je o dosad nepublikovanoj doktorskoj disertaciji, odbranjenoj davne 1985. godine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Ljubljani.

Tomislav Šola, našem auditorijumu poznat kao autor sada već kultnog *Marketinga u muzejima ili O vrlini i kako je obznaniti*, studirao je arhitekturu, istoriju umetnosti, novinarstvo i engleski jezik u Zagrebu, te muzeologiju u Zagrebu i Parizu. Strukovnu karijeru započeo je kao kustos u *Galeriji primitivne umjetnosti*, delu današnjeg *Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu*. Od 1981. do 1988. bio je direktor *Muzejskog dokumentacionog centra*, gde je bio i glavni i odgovorni urednik časopisa *Informatica Museologica*, kao i zbornika *Muzeologija*. Napisao je knjigu *Essays on Museums and their theory - towards the cybernetic museum* (Finnish Museums Association, Helsinki, 1997) za koju je 1998. dobio nagradu "J. J. Strossmayer" HAZU. Radovi profesora Šole prevedeni su na 11 jezika. Održao je oko 300 sati predavanja u brojnim zemljama, a danas još redovno predaje na *Univerzitetu umetnosti u Beogradu*, kao i u *Seminaru za muzeologiju i heritologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu*. Autor je nekoliko projekata obnove ili izgradnje muzeja, a među laicima najpoznatiji je kao autor i organizator godišnje manifestacije "The Best in Heritage" koja se svake godine održava u Dubrovniku.

U tako plodnoj karijeri, nekako je propustio da publikuje sopstveni doktorat, a tu „grešku“ ispravile su njegove beogradske kolege, objavivši *Prema totalnom muzeju* kao prvu knjigu u ediciji *Mnemozofija*. Rukopis je objavljen uz

b.milica.b@gmail.com

* Tomislav Šola, *Prema totalnom muzeju*, Centar za muzeologiju i heritologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, Beograd, 2011.

¹ Seminar za Muzeologiju i heritologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu osnovao je 2010. godine Centar za muzeologiju i heritologiju, prepoznajući da je dotadašnje smeštanje ovih istraživanja u okvire tradicionalnih humanističkih i socijalnih disciplina bilo neefikasno. Zadatak Centra je izučavanje metoda unapređenja edukovanja za baštinjenje, ali i edukovanje baštinika. Takođe, Centar se posebno bavi istraživanjima koja doprinose stvaranju standardnog sistema dokumentovanja baštine i njene eksploatacije.

najmanja moguća leksička i sintaksička prilagodavanja, kao i ona koja se tiču standarda za naučni aparat. Tekstu su, takođe, dodati i aktuelni izbor autorove bibliografije, biografija i indeks pojmova i imena. Knjiga je podeljena u pet celina, u kojima se postupno definiše problem muzeja na prelazu vekova, polazeći od premise da muzeji na kraju HH veka ne mogu da govore jezikom HIH. Prvo poglavlje, pod nazivom *Postindustrijsko doba i muzeji*, bavi se informatičkom, tehnološkom i komunikacijskom revolucijom i pitanjem kako sve te ubrzane promene utiču na muzeje i ostvarivanje njihovih misija i vizija. U drugom - *Za savremeni muzej*, profesor razmatra prirodu muzeja kao medija, odnos muzeja, identiteta i moći, prošlosti i sadašnjosti, ali i vidove komunikacije koje bi tradicionalno okoštale institucije mogle da uspostave sa publikom. *Audio-vizuelna komunikacija* u muzejima naslov je trećeg odeljka, u kojem se raspravlja o komunikacijama uopšte, sa akcentom na metodama kojima može da se osavremeni poslanstvo muzeja. Umesto zaključka, Šola nam nudi peto poglavlje - *Prema budućnosti muzeja*. U njemu svojevremeni „bum muzeja u celom svetu“, prepoznaje zapravo kao krizu tih ustanova. U daljoj analizi navedenog paradoksa, autor predlaže interdisciplinarnost. Naime, rešenje za nedostatke tradicionalne teorije muzealizacije nalazi u prožimanju sa kibernetikom - glavni problem, na prelazu vekova, on vidi u *načinu* razmene poruka. Novi muzej – totalni – objediniće stara znanja i nove metodologije komunikacije, stvorivši osobenu heritološku teoriju.

I danas, u novom veku, zaključak Tomislava Šole da su „muzeji, kao glasnogovornici tradicije upregnuti ... iako bi u ime istorijskog iskustva i svog poslanja trebalo da budu efikasan mehanizam za poboljšanje kvaliteta života“ veoma je aktuelan, a totalni muzej i dalje ne postoji. Stavovi koje zastupa u tekstu ni posle toliko godina nisu zastareli, budući da, nažalost, u muzejskoj praksi nije došlo do promena koje su ponudile savremene tehnologije. Šta više, reklo bi se da se taj proces transformacije, koji je autor gotovo proročki nagovestio, nastavlja, pošto se napretkom tehnologije pred muzealce stavljaju i drugačiji zadaci.

Izdavači su to, svakako, dobro uočili. Zato ova publikacija predstavlja značajan doprinos, pre svega, istoriografiji muzeologije i kao takva biće nezaobilazno štivo u biblioteci svih iole ozbiljnih heritologa. Na njima, opet, ostaje da ponude rešenja koja su profesoru Šoli pre 35 godina izmakla – a to je kako se konkretno izboriti sa problemima koje su muzejima silom prilika nametnule nove civilizacijske tekovine, kao i kakva bi to trebalo da bude „nova muzeologija“ koja bi bila u stanju da suštinski promeni praksu, te da je prilagodi novoj recepciji muzeja kao institucije.